

Ślady czasu. Historia
2 klasa liceum ogólnokształcącego i technikum
zakres rozszerzony
Kryteria oceniania – propozycja

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Ślady czasu*. Zestaw ten to jedynie propozycja. Nauczyciel może wykorzystać przedstawiony podział wymagań w swojej pracy dydaktycznej lub zmodyfikować go tak, by w pełni odpowiadał on specyfice klasy i indywidualnym możliwościom uczniów, z którymi pracuje.

Wymagania edukacyjne uwzględnione w poniższych kryteriach oceniania są zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum, przygotowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i zawartą w rozporządzeniu z dnia 8 marca 2022 r., **zmienioną rozporządzeniem z dnia 28 czerwca 2024 r.**

Temat Lekcji	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
		Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
W epoce humanistów i wielkich odkryć geograficznych					
Cywilizacje prekolumbijskie (rozd. 1)	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> trzy największe cywilizacje Ameryki – Majów, Azteków i Inków Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Mezoameryka, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> główne miasto państwa Azteków – Tenochtitlán i państwa Inków – Cuzco najlepiej zachowany obiekt architektury inkaskiej – miasto Machu Picchu 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> organizację władzy i strukturę społeczną Majów, Azteków i Inków legendę o inkaskim boga Wirakoczy Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> teorię dotyczącą zasiedlenia Ameryki przez przybyszów z Azji jedną z najstarszych kultur Mezoameryki, którą stworzył lud Olmeków 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> przyczyny upadku cywilizacji prekolumbijskich Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> różnice w organizacji władzy i strukturze społecznej Majów, Azteków i Inków

	<p>cywilizacja prekolumbijska, cywilizacja andyjska, Nowy Świat, Indianie</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umieścić w czasie i przestrzeni największe cywilizacje prekolumbijskie • podać przykłady osiągnięć cywilizacji prekolumbijskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kipu • na czym polegał system pisma inkaskiego • wpływ warunków geograficznych na gospodarkę Majów, Azteków i Inków <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zasięg terytorialny kultur Majów, Azteków i Inków • wymienić najważniejsze osiągnięcia Majów, Azteków i Inków w dziedzinie budownictwa, matematyki, astronomii i medycyny 	<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego cywilizacje prekolumbijskie były skazane na porażkę <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać system wierzeń ludów prekolumbijskich • rozpoznać jeden z najważniejszych zabytków Azteków – kamień słońca i zaprezentować różne teorie dotyczące jego przeznaczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Tolteków i ich najważniejszy ośrodek – miasto Tula <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Tolteków nazywano „ludem sztuki” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zasięg kultur Olmeków i Tolteków • rozpoznać zabytki charakterystyczne dla kultury Olmeków 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać, na jakich płaszczyznach przenikały się kultury prekolumbijskie • wyjaśnić, dlaczego Majów nazywano „Grekami Nowego Świata” • wyjaśnić etymologię nazwy „Meksyk” • wskazać wątki azteckie na fladze Meksyku • opisać pozycję kobiety w państwie Inków
<p>Wielkie odkrycia geograficzne (rozd. 2)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1492, 1497–1499, 1519–1522 • postacie: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę Hiszpanii i Portugalii w wielkich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Marca Pola, Henryka Żeglarza, Ameriga Vespucciego, Izabeli I Kastylijskiej, Ferdynanda II Aragońskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: karawela, astrolabium, busola, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1488 • postać: Bartolomeu Diaza • cztery wyprawy Krzysztofa Kolumba przez Atlantyk i jego osiągnięcia odkrywcze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: portolany, laska Jakuba 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niebezpieczeństwa, z którymi musieli borykać się żeglarze w czasie wypraw <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ upadku ostatniej twierdzy Maurów w Hiszpanii na decyzję królewskiej pary o sponsorowaniu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1606 • postacie: Willema Jansza, Abła Janszoona Tasmana, Eryka Rudego, Leifa Erikssona • źródła świadczące o obecności wikingów w Ameryce przed Krzysztofem Kolumbem

	<p>odkryciach geograficznych</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ opanowania przez Turków szlaków łączących Europę ze Wschodem na wielkie odkrycia geograficzne wskazać na mapie trasy wypraw Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana 	<p>kompas, handel lewantyński</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie karaweli dla żeglugi dalekomorskiej dlaczego nowo odkryty kontynent nazwano Ameryką <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, skąd średniowieczni Europejczycy czerpali wiedzę o nieznanach krainach scharakteryzować polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny odkryć geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> wpływ wypraw dalekomorskich na pozycję miast Półwyspu Iberyjskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wpływ czynnika demograficznego na udział państw iberyjskich w wielkich odkryciach geograficznych 	<p>wyprawy Krzysztofa Kolumba</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować skutki wielkich odkryć geograficznych – polityczne, gospodarcze, poznawcze, naukowe, kulturowe scharakteryzować udoskonalenia, które wprowadzili Portugalczycy w karaweli 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dalekosiężne skutki wielkich odkryć geograficznych dla Kościoła katolickiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego wikingom nie udało się skolonizować Ameryki wyjaśnić, dlaczego nadawano nowym ziemiom nazwy pochodzące od krajów, z których wywodzili się odkrywcy ocenić skutki odkryć geograficznych dla ludów nowo odkrytych lądów i dla Europejczyków przedstawić proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w.
<p>Walka o Nowy Świat (rozd. 3)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1494, 1519, 1532 postacie: Hernána Cortésa, Francisca Pizarra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konkwistador, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1497, 1500 postacie: Pedra Álvaresa Cabrała, Johna Cabota <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny sprowadzenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1529, 1534, 1768–1779 postacie: Jacques’a Cartiera, Jamesa Cooka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: traktat w Saragossie, encomienda 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Atahualpy, Montezumy II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> negatywne skutki powstania imperiów kolonialnych <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> encyklikę papieża Pawła III przeciw pozbawianiu rdzennych mieszkańców Ameryki wolności i własności

	<p>faktoria, strefa wpływów, inflacja handel niewolnikami</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne postanowienia traktatu w Tordesillas wskazać na mapie obszary opanowane przez Hernána Cortésa i Francisca Pizarra 	<p>niewolników do Ameryki</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: handel trójkątny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób powstały pierwsze imperia kolonialne wskazać na mapie strefy wpływów – hiszpańską i portugalską z 1494 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny różnicy w organizacji kolonii hiszpańskich i portugalskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie strefy wpływów – hiszpańską i portugalską po korekcie z 1529 r. omówić udział państw europejskich (poza Hiszpanią i Portugalią) w podziale Nowego Świata wyjaśnić wpływ odkrycia i opanowania nowych lądów przez Europejczyków na gospodarkę kapitalistyczną 	<ul style="list-style-type: none"> opisać proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w. wyjaśnić przyczyny procesu wyniszczenia pierwotnych cywilizacji Ameryki 	<ul style="list-style-type: none"> kontrowersje związane z odkryciem Brazylii pierwszą angielską osadę w Ameryce Północnej pierwszą holenderską faktorię w Ameryce Północnej pierwszą francuską kolonię w Ameryce Północnej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> różnicę w polityce kolonialnej Hiszpanów i Holendrów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Jamestown, Quebec, Manhattan, Nowy Amsterdam ocenić politykę kolonizatorów wobec podbitej ludności
Renesans (rozd. 4)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1509, 1543 postacie: Johannes Gutenberg, Erazm z Rotterdamu, Mikołaj Kopernika, Leonard da Vinci, Michał Anioła oraz 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1532 postacie: Niccolò Machiavellego, Rafaela Santi, Tytjana oraz ich dzieła i osiągnięcia charakterystyczne cechy sztuki renesansowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Tomasz Morusa, Jeana Bodina, Williama Szekspira, Sandra Botticellego, Albrechta Dürera, Filippa Brunelleschiego, Dantego Alighieri, Francesca Petrarke oraz ich dzieła i osiągnięcia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszeo, Hieronima Boscha, Pietera Bruegla Starszego, Galileusza oraz ich dzieła i osiągnięcia czas powstania Globe Theatre w Anglii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Andreasa Vesaliusa, Miguela Serveta, Paracelsusa oraz ich dzieła i osiągnięcia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie bogatych rodów Medyceuszów i Sforzów dla

	<p>ich dzieła i osiągnięcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas zastosowania metalowej ruchomej czcionki w drukarstwie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: renesans (odrodzenie), humanizm • znaczenie wynalazku Gutenberga • doniosłość odkrycia Mikołaja Kopernika • znaczenie dzieła <i>Pochwała głupoty</i> Erazma z Rotterdamu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady dzieł sztuki renesansowej 	<ul style="list-style-type: none"> • główne idee zawarte w dziele <i>Księżę</i> Niccolò Machiavellego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: heliocentryczna budowa wszechświata, układ geocentryczny, perspektywa, makiawelizm • wpływ uczonych bizantyńskich poszukujących we Włoszech schronienia po zdobyciu przez Turków Konstantynopola na rozwój zainteresowań kulturą antyczną <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić poglądy głównych myślicieli renesansu • wymienić dzieła głównych twórców epoki • wskazać różnicę między średniowieczną a renesansową wizją świata i człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • główne idee zawarte w dziełach <i>Utopia</i> Tomasza Morusa oraz <i>Sześciu księgach o Rzeczypospolitej</i> Jeana Bodina <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: attyka, krużganki, portyk • dlaczego <i>Człowiek witraż</i> Leonarda da Vinci stanowi przykład realizacji głównych haseł humanizmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób w architekturze renesansowej realizowano hasło powrotu do antyku 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: człowiek renesansu • na czym polegała przemiana w sposobie myślenia Europejczyków w okresie renesansu • dlaczego renesansowym twórcom przyświecała myśl rzymskiego komediopisarza: <i>Człowiekiem jestem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego w okresie renesansu doszło do rozwoju języków narodowych • podać przykłady pisarzy i poetów tworzących w tym czasie w językach narodowych 	<p>szerzenia się idei renesansu</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę mecenatu artystycznego – Kościoła, dworu, rodów mieszczańskich • znaczenie teatru elżbietańskiego • znaczenie Florencji jako kulturalnej stolicy renesansu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować myśl polityczną epoki odrodzenia • wskazać różnicę między włoską a niderlandzką sztuką renesansową
Reformacja w Europie (rozd. 5)	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:
	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 1517 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1536, 1555, 1572 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1524–1526, 1598 	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 1529 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1546–1552

	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina przyczyny wystąpienia Marcina Lutra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: odpust, celibat, reformacja, luteranizm, kalwinizm dlaczego ogłoszenie 95 tez przez Marcina Lutra doprowadziło do rozłamu w Kościele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze postulatory Marcina Lutra omówić zasady wyznania luteranckiego 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Henryka Burbona, Henryka VIII <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Akt supremacji, predestynacja, hugenoci, Kościół luterancki, Kościół anglikański, pokój w Augsburgu, <i>Augsburskie wyznanie wiary</i>, noc św. Bartłomieja zasadę „czyja władza, tego religia” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w których doszło do rzezi hugenotów we Francji wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z papieżem omówić zasady wyznania kalwińskiego i anglikańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Thomasa Müntzera, Filipa Melanchtona, Ulricha Zwingliego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: edykt wormacki, wojna chłopska, banicja, edykt z Nantes dlaczego Marcin Luter nie udzielił poparcia walczącym chłopom <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny chłopskiej w Niemczech omówić przyczyny polityczne wojen religijnych we Francji omówić zasady edyktu z Nantes 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Tomasz Morusa, Katarzyny Aragońskiej, Anny Boleyn <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: protestantyzm, konsystorz, sejm w Spirze z czego wynikał podział religijny Rzeszy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z Tomaszem Morusem porównać najważniejsze wyznania powstałe w okresie reformacji wskazać na mapie państwa, w których zwyciężyła reformacja 	<ul style="list-style-type: none"> postać: Jana Fryderyka I metody i środki propagandy wykorzystywane przez protestantów i katolików do walki religijnej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wojny szmalkaldzkie teorię o wpływie etyki protestanckiej na rozwój kapitalizmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić wpływ kryzysu w Kościele katolickim na szerzenie się haseł reformacji ocenić społeczne, polityczne i kulturowe skutki reformacji
Reforma Kościoła katolickiego w XVI w. (rozdz. 6)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1545–1563 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: herezja, sobór powszechny, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1534 postać: Ignacego Loyoli <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1542 postacie: Pawła III, Giordana Bruna, Piusa V 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1559 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: brewiarz rzymski, Wulgata, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1512–1517 postacie: Juliusza II, Leona X nowe zakony (poza jezuitami), które

	<p>reforma Kościoła katolickiego i kontrreformacja</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne postanowienia soboru trydenckiego 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Katechizm rzymski, seminarium duchowne, Towarzystwo Jezusowe (jezuici), „żołnierze Chrystusa” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność jezuitów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Święte Oficjum, konwersja, inkwizycja dlaczego, mimo surowej reguły, zakon jezuitów cieszył się dużą popularnością, a jego działalność spotykała się w XVI w. z powszechnym uznaniem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić różnicę w znaczeniu terminów kontrreformacja i reforma Kościoła katolickiego 	<p>synod diecezjalny, synod prowincjonalny, księgi metrykalne, dysputa, <i>Indeks ksiąg zakazanych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego na indeksie znalazło się dzieło Mikołaja Kopernika <i>O obrotach sfer niebieskich</i> związek reformy Kościoła z narodzinami baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić działania podjęte przez Kościół rzymskokatolicki w XVI w. 	<p>podjęły działalność w duchu odnowy Kościoła</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: redukcja, państwo jezuickie, pijarzy, kapucyni, karmelitanki, szarytki, wizytki, urszulanki, sobór laterański V <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność misji jezuickich w Ameryce wyjaśnić wpływ postanowień soboru trydenckiego na pogłębienie podziałów religijnych
<p>Rywalizacja o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. (rozdz. 7)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1526, 1588 postacie: Elżbiety I, Filipa II Habsburga, Mehmeda II Zdobycy, Ludwika Jagiellończyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wojny włoskie, Wielka Armada, Liga Święta <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1571, 1581 postacie: Karola V Habsburga, Ferdynanda I Habsburga, Wilhelma Orańskiego nazwy dynastii rywalizujących o prymat w Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Republika Zjednoczonych Prowincji sens powiedzenia, że w imperium Karola V 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1494–1559, 1525, 1579 postacie: Franciszka I Walezjusza, Marii Stuart przyczyny i konsekwencje bitwy pod Pawią <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: <i>sacco di Roma</i>, powstanie gezów, pacyfikacja gandawska, unia utrechcka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1559 postać: Francisca Drake’a <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> konsekwencje wojen włoskich dla Francji, Habsburgów i państw włoskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie pokonania Wielkiej Armady przez Anglików dla planów imperialnych Anglii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1547 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ideę zawierania sojuszków zwanych Ligami Świętymi i ich różnorodne cele polityczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić rolę Wenecji w zmaganiach z Turcją wskazać na mapie podział terytorium

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić państwa, które rywalizowały o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. wymienić przyczyny konfliktu między Hiszpanią i Anglią wyjaśnić okoliczności śmierci Ludwika Jagiellończyka wyjaśnić cele polityki Imperium Osmańskiego 	<p>„słońce nigdy nie zachodziło”</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie terytoria, o które rywalizowały państwa w Europie Zachodniej w XVI w. podać przyczyny podziału dynastii Habsburgów na linie austriacką i hiszpańską wyjaśnić polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny rewolucji w Niderlandach wymienić członków Ligi Świętej zawartej w 1571 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przyczyny i skutki wojen włoskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny rywalizacji Marii Stuart i Elżbiety I Tudor scharakteryzować politykę Franciszka I Walezjusza ocenić politykę Hiszpanów wobec mieszkańców Niderlandów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia pokoju w Cateau-Cambrésis 	<p>państwa węgierskiego na trzy części</p>
Przemiany gospodarcze w Europie w XVI w. (rozd. 8)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1531 wiek, w którym ukształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana miasto, w którym powstała pierwsza giełda <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kapitalizm, giełda, gospodarka folwarczno- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> liczbę ludności Europy na początku i pod koniec XVI w. najbardziej zaludnione państwo Europy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: system nakładczy, rewolucja cen ograniczenia produkcji związane z działalnością cechów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> największe miasta w Europie w XVI w. trzy główne strefy morskiej wymiany handlowej w Europie umowną granicę na Łabie dwóch stref rozwoju gospodarczego Europy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kompania handlowa, grodenie, dualizm gospodarczy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny migracji w XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tulipanowa gorączka wpływ rozwoju techniki na różne gałęzie wytwórczości <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi podać przykłady grup ludności, które 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> czas, w którym doszło do oziębienia klimatu w Europie XVI w. nazwy chorób zakaźnych, które dziesiątkowały ludność Europy w XVI w. największe domy bankowe w Europie – Fuggerów i Welserów <p>Uczeń rozumie:</p>

	<p>-pańszczyźniana, manufaktura</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica organizacji pracy w zakładzie rzemieślniczym i manufakturze • wskazać różnice w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ zwiększenia produkcji rolnej na poprawę warunków bytowych Europejczyków • przyczyny zwiększania wymiaru pańszczyzny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które wpłynęły na wzrost demograficzny w Europie w XVI w. • wyjaśnić zjawisko rewolucji cen i jego przyczyny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać znaczenie odkryć geograficznych i wpływ koniunktury zbożowej na rozwój gospodarki • wyjaśnić wpływ popytu na wełnę i rozwoju włókiennictwa w Anglii na proces grodzenia 	<p>migrowały w Europie i do Nowego Świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • porównać proces urbanizacji w różnych częściach Europy w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mała epoka lodowcowa, bańka spekulacyjna • znaczenie spółek dla rozwoju handlu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ klimatu i klęsk elementarnych na życie ludzi • wyjaśnić wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na stagnację życia gospodarczego w miastach Europy Środkowo-Wschodniej i pozycję mieszczan
<p>Europa Środkowo-Wschodnia i Północna w XVI w. (rozdz. 9)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1515, 1526 • postać: Iwana IV Groźnego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: car, bojarzy, traktat wiedeński • konsekwencje dla Węgier bitwy pod Mohaczem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze postanowienia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1523 • postacie: Władysława II Jagiellończyka, Gustawa I Wazy, Gustawa II Adolfa, Jana Wazy, Katarzyny Jagiellonki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Duma Bojarska, władca Wszechrusi, opricznina, unia kalmarska 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1520 • postacie: Iwana III Wielkiego, Jana Zápolyi, Chrystiana II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojny o <i>dominium Maris Baltici</i>, Riksdag, sztokholmska krwawa łaźnia • znaczenie wyboru Gustawa I Wazy na tron szwedzki dla rozpadu unii kalmarskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • państwa, które uczestniczyły w wojnach o <i>dominium Maris Baltici</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: polityka dynastyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić drogę Szwedów do suwerenności • scharakteryzować proces budowania 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związki Jagiellonów z Habsburgami i Wazami <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ na sytuację międzynarodową Węgier konfliktów politycznych i religijnych w tym państwie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić rządy Iwana IV Groźnego

	traktatu wiedeńskiego	<ul style="list-style-type: none"> • że zaprzestanie przez Moskwę płacenia daniny Złotej Ordzie zakończyło okres zależności Rusi od Tatarów • na czym polegał program „zbierania ziem ruskich” i koncepcja „Trzeciego Rzymu” w polityce moskiewskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać, w jaki sposób kształtowało się państwo moskiewskie • wyjaśnić cele polityki zagranicznej Iwana IV Groźnego • scharakteryzować opróczinnę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Szwecja stała się państwem luteranckim 	<p>potęgi państwa szwedzkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać rywalizację Jagiellonów z Habsburgami o koronę czeską i węgierską 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w krajach skandynawskich w XVI w.
--	-----------------------	--	--	--	---

Polska złotego wieku

Polska za panowania ostatnich Jagiellonów (rozd. 10)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1515, 1525, 1572 • postacie: Władysława Jagiellończyka, Ludwika Jagiellończyka, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, Albrechta Hohenzollerna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1514, 1519–1521 • postać: Wasyla III • okoliczności, w których doszło do bitwy pod Orszą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować stosunki między Rzeczpospolitą a Prusami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570, 1568 • postać: Gottharda Kettlera • lata panowania trzech ostatnich Jagiellonów w Rzeczpospolitej • cel utworzenia oraz zadania Komisji Morskiej <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1531, 1533, 1570 • postacie: Sulejmana I Wspaniałego, Jana Zápolyi • przyczyny i skutki bitwy pod Obertynem • postanowienia zawarte w Statutach Karnkowskiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Jana Kostki • kupiecko-bankierski ród Loitzów • powiązania rodzinne Jagiellonów z Hohenzollernami i Habsburgami <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: galeon
--	---	--	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> postanowienia traktatu wiedeńskiego okoliczności, w których doszło do hołdu pruskiego w 1525 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: traktat krakowski, traktat wiedeński, hołd pruski, sekularyzacja, lenno, polityka dynastyczna, złoty wiek przyczyny zawarcia traktatu wiedeńskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny i konsekwencje podpisania traktatu krakowskiego 	<p>Zakonnymi, a następnie Prusami Książęcymi</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny w 1519 r. wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na przebieg ostatniej wojny z zakonem krzyżackim scharakteryzować stosunki Polski z Moskwą w pierwszej połowie XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: zakon inflancki, układ wileński, kaprowie, flota królewska, żegluga narewska, pierwsza wojna północna, Inflanty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego przeniesiono prawa dziedziczenia lenna w Prusach Książęcych na brandenburską linię Hohenzollernów omówić przyczyny, przebieg i skutki pierwszej wojny północnej 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Gospodarstwo Mołdawskie, Pokucie, tabor, pokój wieczysty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny rywalizacji Rzeczypospolitej z Turcją o Mołdawię wyjaśnić wpływ stosunków Rzeczypospolitej z Habsburgami na kontakty z Turcją omówić przyczyny konfliktu Zygmunta Augusta z Gdańskiem scharakteryzować treść obrazu Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> 	<ul style="list-style-type: none"> dlaczego Albrecht Hohenzollern zdecydował się na przejście na luteranizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę traktatu wiedeńskiego we wzajemnych stosunkach Jagiellonów i Habsburgów wyjaśnić, dlaczego plany budowy floty morskiej zakończyły się niepowodzeniem scharakteryzować różne opinie funkcjonujące w polskiej historiografii na temat skutków traktatu krakowskiego
<p>Kształtowanie się demokracji szlacheckiej (rozdz. 11)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1454, 1468, 1505 postacie: Aleksandra Jagiellończyka, Jana Łaskiego miejsce, gdzie odbył się pierwszy sejm walny <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1496, 1518 kompetencje izby poselskiej i senatu skład senatu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: sejmiki ziemskie, sejmiki prowincjonalne, prawo ziemskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1562–1563 postacie: Rafała Leszczyńskiego, Mikołaja Sienickiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ruch egzekucyjny, domena królewska, królewszczyzna, unia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1523, 1537 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wojna kokosza magnateria, lustracja, rokosz, elekcja <i>vivente rege</i>, elekcja <i>viritim</i>, sejmik przedsejmowy, sejmik relacyjny, sejmik elekcyjny, sejmik deputacki, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze rody magnackie rolę królowej Bony w dziele lustracji i rewindykacji królewskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny zwycięstwa

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: demokracja szlachecka, sejmik ziemski, konstytucja <i>Nihil novi</i>, przywileje szlacheckie, sejm walny, trzy stany sejmujące, senat, izba poselska dlaczego władcy wydawali przywileje dla szlachty znaczenie przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla polskiego parlamentaryzmu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić prawa nadane przywilejem cerekwicko-nieszawskim wyjaśnić wpływ konstytucji <i>Nihil novi</i> na kształtowanie się demokracji szlacheckiej 	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie statutów piotrkowskich dla ugruntowania dominującej pozycji szlachty w państwie znaczenie decyzji króla o zrzeczeniu się prawa do rozstrzygnięcia sporów szlachty z jej poddanymi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wpływ rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na polityczne dążenia szlachty opisać rolę króla, senatu i izby poselskiej podczas obrad sejmu walnego scharakteryzować rolę sejmików ziemskich 	<p>realna, rewindykacja, wojsko kwarciane</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postulaty ruchu egzekucyjnego wyjaśnić, dlaczego nie zrealizowano wielu postulatów ruchu egzekucyjnego 	<p>instrukcje poselskie, uniwersały</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego Zygmunt August zdecydował się na przystąpienie do ruchu egzekucyjnego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować ruch egzekucyjny i określić jego znaczenie dla rozwoju parlamentaryzmu ocenić rezultaty wojny kokoszej wymienić rodzaje sejmików ziemskich i scharakteryzować ich kompetencje wyjaśnić, dlaczego sejmiki odbywały się w kościołach 	<p>politycznego średniej szlachty</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić, czy słuszna jest teza, że demokracja szlachecka była jedną z przyczyn osłabienia autorytetu władzy monarszej w Rzeczypospolitej
Odrodzenie w Polsce (rozd. 12)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1543 okres, w którym został zapoczątkowany renesans na 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1474, 1551 postać: Andrzeja Frycza Modrzewskiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1501, 1519–1531 postacie: Filipa Buonaccorsiego (Kallimacha), Franciszka Florentczyka, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1508 postacie: Marcina Kromera, Marcina Bielskiego, Macieja z Miechowa, Jana Dantyszka, Andrzeja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Kaspra Straubego, Mikołaja Gomułki, Wacława z Szamotuł, Józefa Strusia, Wojciecha Oczki, Klemensa

	<p>ziemiach polskich – połowa XV w.</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Bony Sforzy, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Kopernika <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady budowli renesansowych w Polsce podać przykłady utworów Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego oraz omówić ich tematykę wyjaśnić doniosłość dzieła Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: cenzura, Kościół narodowy, Akademia Wileńska, Akademia Zamojska, kolegium w Braniewie dlaczego dzieło Andrzeja Frycza Modrzewskiego <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> wydrukowano najpierw w wersji ocenzurowanej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować myśl polityczną i społeczną Andrzeja Frycza Modrzewskiego opisać działanie polskiego szkolnictwa w XVI w. 	<p>Bartolomea Berrecciego, Stanisława Orzechowskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: arkady, kaplica Zygmuntowska, turcyki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować myśl polityczną Stanisława Orzechowskiego wyjaśnić różnicę w poglądach Stanisława Orzechowskiego i Andrzeja Frycza Modrzewskiego wymienić elementy architektury renesansowej i wskazać je w budowlach, takich jak: ratusz w Poznaniu, pałac w Baranowie, Sukiennice w Krakowie, kaplica Zygmuntowska, dziedziniec na Wawelu 	<p>Krzyckiego, Biernata z Lublina, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Bertranda Moranda</p> <ul style="list-style-type: none"> mecenat Piotra Kmity oraz rodziny Bonerów kontakty Jana Dantyszka z Erazmem z Rotterdamu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: epistolografia, polichromia, „Padwa północy” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zaprezentować dokonania twórców odrodzenia w dziedzinie literatury i sztuki oraz historiografii omówić założenia urbanistyczne Zamościa ocenić dorobek polskiej myśli politycznej doby renesansu wskazać na mapie miejscowości, w których znajdowały się budowle renesansowe 	<p>Janickiego, Stanisława Samostrzelnika</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: modlitewnik królowej Bony, Kodeks Baltazara Behema, miniatura, psalmy znaczenie mecenatu dla kultury renesansowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać styl gotycki z renesansowym scharakteryzować osiągnięcia polskich kompozytorów doby renesansu
<p>Reformacja w Polsce (rozd. 13)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1596 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1562 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1570 postać: Jana Łaskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny niepowodzenia idei Kościoła narodowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1510, 1520, 1523, 1534, 1540

	<ul style="list-style-type: none"> • sytuację wyznaniową w państwie polsko-litewskim przed reformacją • wyznania protestanckie w Polsce w XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja warszawska, unia brzeska, tolerancja religijna, unicy, obrządek greckokatolicki • przyczyny uchwalenia aktu konfederacji warszawskiej • cele zawarcia unii brzeskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia konfederacji warszawskiej • omówić decyzje unii brzeskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bracia polscy (unitarianie, arianie), pacyfizm, Akademia Rakowska • dlaczego doszło do rozłamu w Kościele kalwińskim • przyczyny szerzenia się luteranizmu w miastach • przyczyny popularności kalwinizmu wśród polskiej szlachty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ideologię społeczną arian • scharakteryzować wyznania protestanckie występujące na ziemiach Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: husyci, anabaptyści, bracia czescy, zgoda sandomierska, Jednota Braterska • dlaczego do synodu sandomierskiego nie zostali dopuszczeni bracia polscy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego o Rzeczypospolitej zwykło się mówić, że była państwem bez stosów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegał fenomen na skalę europejską aktu konfederacji warszawskiej • wskazać na mapie ziemie Rzeczypospolitej, na których hasła reformacji trafiły na podatny grunt 	<ul style="list-style-type: none"> • postacie: Menno Simonsa, Mosze Isserlesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jesziwa, Sejm Czterech Ziem, Żydzi aszkenazyjscy, jidysz • dlaczego w XVI w. wielu Żydów osiedliło się w państwie polsko-litewskim • przyczyny przybycia do Polski menonitów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę odgrywała Polska w XVI w. w życiu społeczności żydowskiej
Rzeczpospolita Obojga Narodów (rozd. 14)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1569 • postać: Zygmunta Augusta • unie zawierane z Wielkim Księstwem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1501 • postać: Aleksandra Jagiellończyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: inkorporacja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Zygmunt Stary i Bona nie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Mikołaja Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzyści i zagrożenia wynikające 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: język ruski • cel namalowania przez Jana Matejkę obrazu <i>Unia lubelska</i> <p>Uczeń potrafi:</p>

	<p>Litewskim w XIV i XV w. oraz ich postanowienia</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: unia realna groźbę zerwania unii polsko-litewskiej wraz z bezpotomną śmiercią Zygmunta Augusta różnicę między unią personalną a unią realną <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> dłaczego postanowienia unii mielnickiej nigdy nie weszły w życie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia unii w Mielniku ocenić znaczenie unii w Mielniku dla dalszych prac nad połączeniem obu państw nowym aktem prawnym wskazać ziemie, które zostały wcielone do Korony przez Zygmunta Augusta 	<p>popierali ślubu Zygmunta Augusta z Barbarą Radziwiłówną</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić strukturę narodowościową Rzeczypospolitej Obojga Narodów 	<p>z zacieśnienia unii dla strony polskiej i litewskiej</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić rolę zagrożenia ze strony Moskwy dla przyspieszenia prac nad zawarciem unii realnej wyjaśnić przyczyny sprzeciwu Litwinów wobec planów unii lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać interpretacji treści obrazu Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> zająć stanowisko w dyskusji: „Czy unia lubelska była sukcesem czy porażką Zygmunta Augusta?” i uzasadnić swoje zdanie
<p>Pierwsi władcy elekcyjni na polskim tronie (rozd. 15)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1572, 1573, 1576 postacie: Henryka Walezego, Anny Jagiellonki, Stefana Batorego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja (elekcja <i>viritim</i>), artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1574, 1575, 1576 postacie: Jana Zamoyskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego szlachta wybrała Annę Jagiellonkę na króla Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ wydarzeń we Francji na decyzję Henryka Walezego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1577–1582, 1578 postać: Jakuba Uchańskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja, interreks, sejm konwokacyjny, piechota wybraniecka dłaczego czas bezkrólewia był okresem niebezpiecznym dla państwa <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1576–1577 postać: Piotra Skargi <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> powody niechęci szlachty do tworzenia piechoty wybranieckiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem scharakteryzować politykę wewnętrzną i zagraniczną Stefana Batorego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Jeana de Monluca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie wolnej elekcji dla systemu demokracji szlacheckiej dłaczego dominujący wpływ na wynik wolnych elekcji miała szlachta mazowiecka mechanizm propagandy politycznej na wolnych elekcjach

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić pierwszych królów elekcyjnych podać postanowienia zawarte w artykułach henrykowskich wyjaśnić, czym były <i>pacta conventa</i> podać przykłady zobowiązań Henryka Walezego zawartych w <i>pacta conventa</i> 	<p>o opuszczeniu Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić okoliczności wyboru Anny Jagiellonki na króla Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny wojny z Moskwą za panowania Stefana Batorego wskazać na mapie miejsca starć podczas wyprawy Stefana Batorego na Moskwę wskazać na mapie ziemie przyznane Polsce na mocy rozejmu w Jamie Zapolskim wyjaśnić przyczyny utworzenia Trybunału Koronnego 	<ul style="list-style-type: none"> podać przyczyny zawarcia rozejmu w Jamie Zapolskim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić panowanie pierwszych władców elekcyjnych
<p>Gospodarka i społeczeństwo państwa polsko-litewskiego w XVI i na początku XVII w. (rozdz. 16)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> wiek, w którym kształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pańszczyzna, folwark, dwór szlachecki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegała gospodarka folwarczno-pańszczyźniana 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1496 okres pomyślnej dla Rzeczypospolitej koniunktury na zboże w Europie: połowa XVI – połowa XVII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: koniunktura, przywiązanie chłopca do ziemi, monopol <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego zabroniono mieszczanom kupna ziemi oraz obejmowania wyższych urzędów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1520 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: zbiegostwo, dyby, miasta główne, miasta prywatne, jarmarki, żupy solne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak szlachta zabezpieczała się przed zbiegostwem chłopów wymienić postanowienia statutu toruńskiego scharakteryzować pozycję chłopów i mieszczan w społeczeństwie polskim w XVI i na początku XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> regiony Rzeczypospolitej z największą i najmniejszą liczbą miast <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: taksy wojewodzińskie, spław wiślany, lichwiarz, bank pobożności, alegoria <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić wpływ handlu na współpracę różnych grup społecznych w XVI i początkach XVII w. wyjaśnić, z czego wynikał spadek 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bogate rodziny mieszczańskie – Bonerów w Krakowie i Loitzów w Gdańsku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: połownictwo, Jarmark św. Dominika <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie Gdańsk w XVI w. był uważany za najważniejsze miasto handlowe państwa polsko-litewskiego?” oraz uzasadnić swoje zdanie

		<p>i stanowisk kościelnych</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne towary eksportowe państwa polsko-litewskiego w XVI w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego władcy mieli monopol na wydobycie soli 	<p>eksportu zboża w Gdańsku w latach 1575–1585</p>	<ul style="list-style-type: none"> porównać gospodarkę Rzeczypospolitej i Europy Zachodniej w XVI i na początku XVII w.
Europa i Rzeczpospolita w XVII w.					
<p>Wojna trzydziestoletnia (rozd. 17)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1618, 1618–1648 strony walczące w wojnie trzydziestoletniej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: defenestracja praska, Hradczany <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny wojny trzydziestoletniej wyjaśnić, dlaczego cesarscy namiestnicy zostali wyrzuceni przez okno zamku na Hradczanach omówić najważniejsze skutki wojny trzydziestoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1648 postacie: Albrechta von Wallensteina, Gustawa II Adolfa, Ferdynanda II Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Unia Ewangelicka (Unia Protestancka), Liga Katolicka, list majestatyczny, pokój westfalski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Rzeszy przed wybuchem wojny trzydziestoletniej wskazać na mapie państwa obozu protestanckiego i ich przeciwników 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1620, 1632 postać: Chrystiana IV cztery etapy wojny trzydziestoletniej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lisowczycy, łupy wojenne, Palatynat Reński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić skutki pierwszego etapu wojny dla Czechów wyjaśnić, dlaczego Dania przystąpiła do wojny trzydziestoletniej scharakteryzować przyczyny zaangażowania i główne działania wojenne Szwecji wyjaśnić znaczenie bitew pod Białą Górą i pod Lützen dla przebiegu wojny trzydziestoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1629, 1643 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: straty demograficzne, zapaść gospodarcza, psucie monety <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny zaangażowania politycznego i działania zbrojne Francji w czasie wojny trzydziestoletniej wskazać na mapie decyzje terytorialne pokoju westfalskiego wyjaśnić wpływ wojny trzydziestoletniej na polityczną, społeczną i gospodarczą sytuację w Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykłady psucia monety przez władców uczestniczących w wojnie trzydziestoletniej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sekularyzacja polityki zmiany polityczne w Europie po wojnie trzydziestoletniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie lisowczycy są owiani czarną legendą?” oraz uzasadnić swoje zdanie ocenić rolę Albrechta von Wallensteina i Gustawa II Adolfa w wojnie trzydziestoletniej

					<ul style="list-style-type: none"> omówić rokowania pokojowe w Münsterze i Osnabrück
Absolutyzm we Francji (rozdz. 18)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1661 postacie: Armanda Richelieu, Ludwika XIV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: absolutyzm, monarchia absolutna, pierwszy minister, Stany Generalne, hugenoci, Król Słońce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić charakterystyczne cechy absolutyzmu francuskiego za rządów Ludwika IV 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1624, 1628, 1629 postacie: Ludwika XIII, Marii Medycejskiej, Anny Austriaczki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: regencja, regent, racja stanu, edykt łaski wpływ zdobycia twierdzy La Rochelle na ogłoszenie edyktu łaski przyczyny ograniczenia przywilejów politycznych hugenotów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie edyktu łaski wyjaśnić przyczyny zaangażowania Francji w konflikt z Habsburgami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1617–1643, 1642, 1685 postacie: Jules’a Mazarina, Jeana Baptiste’a Colberta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: centralizacja władzy, intendenci, merkantylizm, protekcyjnizm, szlachta urzędnicza dlaczego kardynał Richelieu bezwzględnie rozprawił się z opozycją <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę Jules’a Mazarina scharakteryzować i ocenić politykę merkantylizmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1648–1653, 1701–1714 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: fronda parlamentarna, fronda książęca, parlamenty, parlament paryski, generalny kontroler finansów, wojna o sukcesję hiszpańską <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę zagraniczną Francji w drugiej połowie XVII i na początku XVIII w. zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie okres od drugiej połowy XVII w. i na początku XVIII w. nazywany jest epoką francuskiej hegemonii w Europie?” oraz uzasadnić swoje zdanie wskazać na mapie nabytki terytorialne Francji w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> reformy wprowadzone w armii francuskiej w czasie panowania Ludwika XIV przyczyny i konsekwencje wojny Francji z Republiką Zjednoczonych Prowincji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polityka reunionów, muszkiet, dragon, grenadier, pokój w Nijmegen <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie korzyści przyniosła Francji polityka reunionów zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Wersal to oznaka potęgi czy rozrzutności Ludwika XVI?” oraz uzasadnić swoje zdanie

				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Wersal nazwano „złotą klatką” • wyjaśnić przyczyny i skutki wybuchu frondy 	
Powstanie monarchii parlamentarnej w Anglii (rozd. 19)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1642–1649, 1688, 1689 • postać: Olivera Cromwella <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna domowa w Anglii, nowa szlachta, chwalebna rewolucja, monarchia parlamentarna, Deklaracja praw • dlaczego uchwalono Deklarację praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny domowej w Anglii • wymienić najważniejsze cechy monarchii parlamentarnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1649, 1653 • postacie: Jakuba I Stuarta, Karola I Stuarta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: purytanie, protestanci nonkonformiści, dyktatura, lord protektor • dlaczego hodowla owiec stała się jedną z głównych gałęzi gospodarki w Anglii • przyczyny krytyki Kościoła anglikańskiego przez purytanów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację społeczno-wyznaniową i gospodarczą Anglii w początkach XVII w. • wymienić przyczyny konfliktu między Stuartami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1603, 1651, 1659, 1679 • postacie: Karola II Stuarta, Jakuba II Stuarta, Marii II Stuart, Wilhelma III Orańskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prezbiterianie, independenci, Armia Nowego Wzoru, <i>Habeas corpus act</i>, Akt nawigacyjny • znaczenie Aktu nawigacyjnego dla rozwoju gospodarczego Anglii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego purytanie podzielili się na dwa odłamy • opisać przebieg i skutki angielskiej wojny domowej • wymienić przyczyny wojny Anglii z Republiką Zjednoczonych Prowincji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1640, 1640–1653, 1641, 1658, 1685 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Krótki Parlament, Długi Parlament, Wielkie napomnienie, Petycja praw, Parlament Kadłubowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Armia Nowego Wzoru zyskała opinię jednej z najbardziej nowoczesnych armii w XVII w. • omówić rolę Marii II Stuart w objęciu tronu przez Wilhelma III Orańskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1605, 1639, 1653, 1701 • postać: Guya Fawkesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: spisec prochowy, „papiści”, ruch lewellerów i diggerów • przyczyny i konsekwencje wojen Anglii ze Szkocją • skutki powstania w Irlandii przeciw Anglii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ustawa <i>Habeas corpus act</i> jest uznana za jeden z fundamentów przyszłej brytyjskiej demokracji • porównać ewolucję ustroju Francji oraz Anglii w XVII w. • porównać dwa modele ustrojowe XVII-wiecznej Europy – francuską monarchię absolutną

		<p>a parlamentem angielskim w XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie obszar, który w czasie wojny domowej w Anglii znalazł się pod kontrolą parlamentu przedstawić okres dyktatury Cromwella wymienić prawa uzyskane przez parlament na mocy Deklaracji praw 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób doszło do powstania monarchii parlamentarnej 		<p>Ludwika XIV z angielską monarchią parlamentarną</p>
<p>Barok w Europie i w Polsce (rozd. 20)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> czas występowania baroku w Europie (koniec XVI w. – połowa XVIII w.) postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Petera Paula Rubensa, Kartezjusza, Johna Locke’a obiekty: kościół Il Gesù w Rzymie, rzeźba <i>Ekstaza św. Teresy</i>, kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krakowie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: barok, ekspresja, fasada, kolumnada, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1568–1584, 1643–1644 postacie: Francesca Borrominiego, Caravaggia, Moliera, Jana Chryzostoma Paska, Thomasa Hobbesa, Isaaca Newtona, Jana Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Händla obiekty: kolumnada bazyliki św. Piotra w Rzymie, kościół w Nieświeżu, kolumna Zygmunta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: światłocień, efekt iluzji, dynamizm, portret trumienny, muzyka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1668, 1677–1696 postacie: El Greca, Tylmana z Gameren, Giovanniego Trevano, Francisa Bacona, Johannes Keplera, Jana Heweliusza, Antonia Vivaldiego, Jeana Baptiste’a Racine’a, Wacława Potockiego obiekty: pałac Ludwika XIV w Wersalu, Peterhof w Petersburgu, pałac króla Jana Sobieskiego w Wilanowie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: manieryzm, barok dworski <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1637 postacie: Constantina Tencalli, Diego Velázquez, Tomasza Dolabelli, Daniela Schultza, Barucha Spinozy, Claudia Monteverdiego, Jeana de La Fontaine’a nowe przyrządy do badań skonstruowane w tym okresie – mikroskop, pompa próżniowa, teleskop zwierciadlany <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: opera, oratorium, kontusz, żupan, pas kontuszowy <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Samuela Twardowskiego, Macieja Kazimierza Sarbiewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kantata, pasja, powieść łotrzykowska znaczenie muzyki kościelnej i dworskiej w dobie baroku <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między barokiem zachodnioeuropejskim a polskim scharakteryzować twórczość europejskich artystów baroku i podać przykłady tworzonych

	<p>sarmatyzm, racjonalizm, empiryzm</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać charakterystyczne cechy baroku • wyjaśnić założenia racjonalizmu i empiryzmu • wymienić cechy kultury sarmackiej 	<p>organowa, pamiętnikarstwo</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić cechy architektury barokowej • przedstawić cechy rzeźby barokowej • wyjaśnić, w jakim celu tworzone portrety trumienne 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać cechy manieryzmu na przykładzie dzieł El Greca • porównać pałac w Wersalu z pałacem w Wilanowie 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strój sarmacki • wyjaśnić, jaką rolę odgrywała sztuka barokowa w działaniach Kościoła, dworów królewskich i magnackich • przedstawić główne osiągnięcia uczonych doby baroku • scharakteryzować dwa nurty filozofii doby baroku oraz myśl polityczną tej epoki 	<p>przez nich dzieł architektury, rzeźby, malarstwa, muzyki, literatury</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania twórców epoki baroku w Rzeczypospolitej • przedstawić rolę portretu trumiennego jako źródła historycznego
<p>Król, magnateria i szlachta Rzeczypospolitej (rozdz. 21)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1587, 1606 • postacie: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rokosz, magnateria, oligarchia • powiązania rodzinne Zygmunta III Wazy z Jagiellonami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny zawązania się opozycji przeciw królowi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Maksymiliana III Habsburga, Jana Zamoyskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: klientelizm, oligarchizacja życia politycznego, wojewoda • przyczyny podwójnej elekcji • rolę Jana Zamoyskiego w konflikcie z królem Zygmuntem III Wazą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić konkurentów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1589, 1607 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sejm pacyfikacyjny, monarchia mieszana, regres gospodarczy, stagnacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała monarchia mieszana • wyjaśnić przyczyny regresu gospodarczego w pierwszych dziesięcioleciach XVII w. • wyjaśnić konsekwencje bitwy pod Guzowem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1605 • postacie: Stanisława Lubomirskiego, Piotra Skargi <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kaznodzieja, stronnictwo popularystów, stronnictwo regalistów, <i>Kazania sejmowe</i> • zjawisko zamykania się stanu społecznego • cel zwołania sejmów w 1605 i 1606 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wpływ zmian społeczno-gospodarczych w Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1590 • postacie: Jana Tarnowskiego, Janusza Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ugoda janowiecka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego mianowanie Jana Tarnowskiego na podkanclerzego zaogniło konflikt Jana Zamoyskiego z królem • wymienić postanowienia ugody janowieckiej

	<p>Zygmuntowi III Wazie</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postulaty rokoszan 	<p>Zygmunta Wazy do polskiego tronu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić i scharakteryzować działania dwóch obozów politycznych w czasie elekcji przedstawić żądania postawione przez Litwinów przyszłemu królowi przedstawić przyczyny i rezultat bitwy pod Byczyną omówić znaczenie bitwy pod Byczyną dla wzmocnienia pozycji Jana Zamoyskiego w Polsce wyjaśnić, do czego doprowadziły próby wzmocnienia władzy królewskiej przez Zygmunta III Wazę 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wzrost znaczenia magnaterii za panowania Zygmunta III Wazy i ocenić skutki tego zjawiska ocenić zjawisko klientelizmu 	<p>w XVII w. na sytuację polityczną kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Byczynę i Guzów oraz regiony Rzeczypospolitej, gdzie było najwięcej rezydencji magnackich 	<ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie magnaterii dla rozwoju kultury w Rzeczypospolitej
<p>Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją (rozd. 22)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600–1635, 1605, 1620, 1621, 1655–1660 postacie: Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1599, 1626–1629, 1627 postacie: Augustyna Kordeckiego, Karola X Gustawa treść idei „przedmurza chrześcijaństwa” <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1600, 1622, 1629, 1635, 1660 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: uniwersał, śluby lwowskie, konfederacja w Tyszowcach, wojna szarpana <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1655, 1656, 1657 postać: Fryderyka Wilhelma <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: lenno, układ w Radnot, traktat welawsko-bydgoski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować cele polityki zagranicznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Janusza Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: układ w Kiejdanach przyczyny zawarcia układu w Kiejdanach <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić międzynarodowe

	<p>Stefana Czarnieckiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: husaria, hetman, potop szwedzki, pospolite ruszenie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rolę husarii w bitwie pod Kircholmem • wymienić przyczyny wojen ze Szwecją i z Turcją w XVII w. • omówić postanowienia pokoju oliwskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: inkorporacja, Kozacy, paulini, ikona, przeor <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić religijny i propagandowy aspekt obrony Jasnej Góry • wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych ze Szwecją i z Turcją w pierwszej połowie XVII w. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wojny ze Szwecją o Inflanty i ujście Wisły • przedstawić postawy Polaków w czasie potopu szwedzkiego • wymienić postanowienia zawieranych ze Szwecją rozejmów i podpisywanych traktatów • wyjaśnić przyczyny, dla których Jan Kazimierz złożył śluby lwowskie • przedstawić treść idei „przedmurza chrześcijaństwa” 	<p>Wazów na tronie polskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić rezultaty wojen stoczonych przez Rzeczpospolitą w pierwszej połowie XVII w. • wyjaśnić przyczyny zawarcia i ocenić postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich dla Rzeczpospolitej • wyjaśnić, dlaczego układ w Radnot jest nazywany rozbiorem Polski • wyjaśnić okoliczności powstania idei „przedmurza chrześcijaństwa” 	<p>uwarunkowania konfliktów Rzeczpospolitej ze Szwecją i z Turcją w XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ wojen ze Szwecją na sytuację w Rzeczpospolitej • omówić rolę dowódców wojskowych w konfliktach toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. • wymienić dzieła malarskie, literackie oraz filmy związane tematycznie z wojnami Rzeczpospolitej ze Szwecją i z Turcją w XVII w.
<p>Wojny Rzeczpospolitej z Rosją i powstanie Chmielnickiego (rozdz. 23)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1604, 1610, 1648, 1667 • postacie: Dymitra Samozwańca I, Stanisława Żółkiewskiego, Bohdana Chmielnickiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dymitriada, Kozacy, rozejm w Andruszowie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1605, 1606 • postacie: Iwana IV Groźnego, Borysa Godunowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka smuta, sobór ziemski, carewicz, bojarzy, rejestr kozacki <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1607–1608, 1609, 1612, 1613, 1618 • postacie: Dymitra Samozwańca II, Wasyla II Szujskiego, Michała Romanowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: porohy, Sicz, rozejm w Dywilinie <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1649, 1651, 1654, 1654–1667, 1658 • postacie: Jeremiego Wiśniowieckiego, Iwana Wyhowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rzeczpospolita Federacją Trojga Narodów, ataman, ugoda w Perejaślawiu, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1656, 1660 • postać: Jerzego Sebastiana Lubomirskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ugoda cudnowska, oseledec, szarawary, spisa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić okoliczności zawarcia

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny wojny z Rosją w pierwszej połowie XVII w. wyjaśnić znaczenie bitwy pod Kłuszynem przedstawić przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego wymienić postanowienia rozejmu w Andruszowie 	<ul style="list-style-type: none"> omówić przyczyny i skutki kryzysu wewnętrznego w Rosji przedstawić przyczyny udzielenia poparcia Dymitrowi Samozwańcowi przez polskich i litewskich magnatów scharakteryzować rządy Dymitra Samozwańca i ich skutki wyjaśnić, jaką rolę pełnił rejestr kozacki 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zamordowania Dymitra Samozwańca I wyjaśnić, jak doszło do drugiej dymitriady wyjaśnić, dlaczego król Władysław nie objął tronu carskiego wskazać na mapie miejsca bitew oraz ziemie przyznane Rzeczypospolitej na mocy rozejmu w Dywilinie wyjaśnić okoliczności zapoczątkowania w Rosji panowania dynastii Romanowów 	<p>ugoda w Hadziaczu, ugoda pod Zborowem</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić postanowienia ugody pod Zborowem wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Beresteczkiem nie zostało wykorzystane wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla losów Ukrainy omówić główne postanowienia ugody w Hadziaczu przedstawić i pokazać na mapie przebieg wydarzeń i miejsca bitw w czasie powstania Chmielnickiego 	<p>i postanowienia układu wileńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Cudnowem zostało zaprzepaszczone dokonać bilansu wojen prowadzonych przez Rzeczypospolitą na Wschodzie scharakteryzować uzbrojenie piechoty kozackiej
<p>Kryzys Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. (rozdz. 24)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1648, 1652 postać: Władysława Sicińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>liberum veto</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób potop szwedzki wpłynął na załamanie gospodarcze kraju 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1665–1666, 1668 postacie: Ludwiki Marii, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: elekcja <i>vivente rege</i>, abdykacja, gospodarstwo zagrodnicze, gospodarstwo chałupnicze 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1658, 1666 postać: Hieronima Radziejowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konwersja, ksenofobia, sąd sejmowy, anarchia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać okres, w którym największa liczba sejmów zakończyła się bez podjęcia uchwał 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: obstrukcja sejmowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny bicia monet niepełnowartościowych wyjaśnić, w jaki sposób okres wojen wpłynął na kryzys kultury szlacheckiej ocenić rolę zasady <i>liberum veto</i> w funkcjonowaniu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Jerzy Sebastian Lubomirski jest postacią kontrowersyjną ocenić projekty wzmocnienia władzy królewskiej przez Jana Kazimierza Wazę wyjaśnić znaczenie ukazania się pierwszego polskiego <i>Indeksu ksiąg zakazanych</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności użycia <i>liberum veto</i> po raz pierwszy na sejmie walnym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić i wskazać na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej w XVII w. • wyjaśnić stosowanie przez Szwedów zasady „wojna żywi się sama” • wyjaśnić przyczyny wybuchu rokoszu Lubomirskiego • wyjaśnić przyczyny abdykacji Jana Kazimierza Wazy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić skutki polityczne bitwy pod Mątwami • podać przykłady kradzieży dóbr kultury przez Szwedów w XVII w. • wyjaśnić, dlaczego sejm podjął decyzję o wygnaniu braci polskich • omówić wpływ wojen na poziom życia mieszkańców kraju 	<p>demokracji szlacheckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić, czy słusznie Hieronima Radziejowskiego uważa się za jednego z największych zdrajców w dziejach Rzeczypospolitej 	
Rzeczpospolita w czasach Jana III Sobieskiego (rozd. 25)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1672, 1672–1699, 1673, 1683 • postacie: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: haracz, sułtan, wezyr, odsiecz wiedeńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia traktatu w Buczaczu • pokazać na mapie Podole, Buczacz, Chocim, Wiedeń 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1669 • postacie: Eleonory Habsburg, Karola V Leopolda, Jakuba Sobieskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: czambuł • znaczenie odsieczy wiedeńskiej w dziejach Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do zwycięstwa sił sprzymierzonych w bitwie pod Wiedniem • wyjaśnić, z czego wynikała skuteczność bojowa husarii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1674, 1676 • postacie: Marysieńki Sobieskiej, Kara Mustafy, Leopolda I Habsburga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rozejm w Żurawnie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie zwycięstwa pod Chocimiem dla wyboru na króla Jana Sobieskiego • omówić warunki rozejmu w Żurawnie • wyjaśnić, dlaczego koronacja Jana III Sobieskiego odbyła się 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1684, 1696, 1699 • postacie: Augusta II Mocnego, Krzysztofa Grzymułtowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Liga Święta, lewobrzeżna Ukraina, traktat (pokój) Grzymułtowskiego, pokój w Karłowicach <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie dla Turcji i Europy bitew pod Parkanami • wymienić państwa, które zawiązały Ligę Świętą i wyjaśnić cele polityczne Ligi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1686, 1698 • postać: Feliksa Kazimierza Potockiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić plany dotyczące osadzenia syna króla Jana III Sobieskiego na tronie Mołdawii • wyjaśnić, dlaczego kandydatura Jakuba Sobieskiego na króla Polski nie zyskała akceptacji szlachty • wyjaśnić, czego zażądała Rosja za udział w koalicji antytureckiej

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego król ruszył z odsieczą do oblężonego przez Turków Wiednia 		dopiero dwa lata po jego elekcji	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia pokoju Grzymułtowskiego i wskazać na mapie ziemie wymienione w traktacie pokojowym • wymienić postanowienia pokoju w Karłowicach i ocenić, czy były one sukcesem Augusta II Mocnego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny, przebieg i skutki bitwy pod Podhajcami • wymienić dzieła artystyczne, których tematem była wiktoria wiedeńska • scharakteryzować rolę, jaką odegrał Jan III Sobieski w wojnach z Turcją w drugiej połowie XVII w.
--	--	--	----------------------------------	---	---

Wiek oświecenia

Oświecenie – epoka przemian (rozd. 27)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1717, 1783 • postacie: Woltera, Josepha i Jacques’a Montgolfier • państwo, w którym po raz pierwszy w Europie wprowadzono powszechny obowiązek szkolny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa naturalne, oświecenie, rewolucja naukowa, empiryzm, racjonalizm • ideę, zgodnie z którą rozum odwołujący się do doświadczenia jest 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1662, 1666, 1741, 1762 • postacie: Monteskiusza, Jeana-Jacques’a Rousseau • poglądy głoszone przez Monteskiusza w dziele <i>O duchu praw</i> • poglądy głoszone przez Rousseau w dziele <i>Umowa społeczna</i> • pierwsze akademie nauk <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: umowa społeczna, ateizm, deizm, trójpodział władzy, laicyzacja, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1751–1765 • postacie: Denisa Diderota, Isaaca Newtona, Gottfrieda Wilhelma Leibniza, Karola Linneusza, Alessandra Volty, Benjamin Franklina • wynalazki i odkrycia epoki oświecenia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zasady dynamiki, prawo powszechnego ciężenia, rachunek różniczkowy, piorunochron, bateria elektryczna • kontrowersje związane z wydaniem <i>Wielkiej</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1784 • postacie: Immanuela Kanta, Mosesa Mendelssohna • poglądy głoszone przez Kanta w <i>Krytyce czystego rozumu</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria poznania, przewrót kopernikański w filozofii, masoneria <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób Immanuel Kant zdefiniował oświecenie • scharakteryzować rolę salonów literackich w propagowaniu haseł oświecenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Daniela Defoe, Jonathana Swifta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: powiastka filozoficzna, powieść sentymalna, powieść filozoficzna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób literatura odwoływała się do głównych haseł oświecenia • podać przykłady dzieł oświeceniowych wykorzystywanych współcześnie w kulturze masowej
--	---	--	--	---	--

	<p>źródłem wiedzy o człowieku i otaczającym go świecie</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy oświecenia wyjaśnić wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na spadek analfabetyzmu w społeczeństwie 	<p>Akademia Rysiów, Towarzystwo Królewskie</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić genezę oświecenia scharakteryzować zasadę trójpodziału władzy scharakteryzować poglądy myślicieli oświeceniowych na temat państwa wyjaśnić przełom w medycynie, który spowodował wprowadzenie szczepionki przeciwko ospie 	<p><i>encyklopedii francuskiej</i></p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić znaczenie <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i> w popularyzacji wiedzy wymienić główne osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na rozwój nauki miały loże masońskie i akademie nauk wyjaśnić, dlaczego Immanuel Kanta uważa się za sprawcę przewrotu kopernikańskiego w filozofii 	
<p>Rewolucja przemysłowa w XVII w. (rozd. 28)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1769 postać: Jamesa Watta zasadę działania maszyny parowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rewolucja przemysłowa, patent, maszyna parowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich dziedzinach gospodarki znalazł 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1712 postać: Thomasa Newcomena <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rozwój demograficzny przyczyny spadku liczby urodzeń w XVIII w. wpływ poprawy warunków sanitarnych na spadek śmiertelności <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1776 postać: Adama Smitha poglądy Smitha zawarte w dziele <i>Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rewolucja agrarna, płodozmian, proces groduzenia, urbanizacja, klasa robotnicza (proletariat), 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: François Quesnaya <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: fizjokratyzm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne założenia fizjokratyzmu wskazać podobieństwa i różnice między fizjokratyzmem a liberalizmem wymienić wynalazki rewolucji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób wzrost liczby mieszkańców w miastach wymuszał wprowadzenie zmian w przestrzeni urbanistycznej

	<p>zastosowanie wynalazek maszyny parowej</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić działanie maszyny parowej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny rozkwitu demograficznego w XVIII-wiecznej Europie wyjaśnić przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej w Anglii 	<p>liberalizm ekonomiczny (gospodarczy), „niewidzialna ręka rynku” (wolna konkurencja)</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować przemiany w rolnictwie w XVIII w. wyjaśnić negatywne skutki procesu urbanizacji przedstawić poglądy Adama Smitha 	<p>przemysłowej i scharakteryzować skutki ich zastosowania</p>	
<p>Rywalizacja mocarstw europejskich w XVIII w. (rozdz. 29)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1700–1721, 1709, 1721, 1740–1745 postacie: Piotra I Wielkiego, Karola XII, Augusta II Mocnego rezultat i konsekwencje bitwy pod Połtawą <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielka wojna północna, pokój w Nystad, Cesarstwo Rosyjskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny wybuchu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1700, 1702 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: traktat narewski, taktyka spalonej ziemi, twierdza Pietropawłowska, imperator <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić strategiczne znaczenie twierdzy w Narwie wyjaśnić, dlaczego bitwę pod Połtawą możemy uważać za jedną z najważniejszych bitew w historii powszechnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1713, 1742, 1744–1745 postacie: Marii Teresy, Karola VI Habsburga, Fryderyka II Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pierwsza wojna śląska, druga wojna śląska, sankcja pragmatyczna, pokój we Wrocławiu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny wybuchu pierwszej i drugiej wojny śląskiej wymienić postanowienia pokoju we Wrocławiu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1756, 1762, 1763 postać: Piotra III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: odwrócenie przymierzy, wojna siedmioletnia (trzecia wojna śląska), cud domu brandenburskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić zmiany, jakie zaszły w armii pruskiej w XVIII w. wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny siedmioletniej wyjaśnić, w jaki sposób konflikty zbrojne w XVIII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób warunki klimatyczne wpłynęły na działania armii szwedzkiej w Rosji wyjaśnić, dlaczego Maria Teresa była uznawana za jedną z najwybitniejszych władczyń epoki wczesnonowożytnej uzasadnić tezę, że o wojnie siedmioletniej możemy mówić jako o pierwszym konflikcie światowym

	<p>wielkiej wojny północnej</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić postanowienia pokoju w Nystad 	<ul style="list-style-type: none"> omówić rolę Augusta II Mocnego w wielkiej wojnie północnej 	<ul style="list-style-type: none"> omówić konsekwencje pierwszej i drugiej wojny śląskiej wskazać na mapie zasięg terytorialny działań militarnych w trakcie pierwszej i drugiej wojny śląskiej 	<p>wpłynęły na umocnienie pozycji Prus i Rosji na arenie międzynarodowej</p>	
<p>Sąsiedzi Rzeczypospolitej – Rosja, Prusy i Austria (rozdz. 30)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1689–1721, 1762–1796, 1740–1772 postacie: Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: absolutyzm oświecony, europeizacja społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym był absolutyzm oświecony podać przykłady reform przeprowadzonych przez Piotra I 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1701, 1773 postać: Jemieliana Pugaczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wielkie poselstwo, powstanie Pugaczowa, grażdanka, dworianie, Senat Rządzący konieczność modernizacji armii przez Piotra I cel podróży Piotra I Wielkiego po Europie Zachodniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować reformy polityczne oraz społeczno-gospodarcze Piotra I omówić rolę Piotra I w budowie rosyjskiej floty wyjaśnić, dlaczego obcinanie bród wywoływało sprzeciw 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1765–1780, 1781, 1781–1785 postacie: Fryderyka I, Fryderyka Wilhelma I, Józefa II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: współrządy, józefinizm, edykt o tolerancji (patent tolerancyjny), gubernie, „król sierżant” co zyskał elektor Fryderyk III, koronując się w Królewcu na króla Prus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Prus wyjaśnić, dlaczego Fryderyka Wilhelma I nazywano „królem sierżantem” przedstawić reformy przeprowadzone w monarchii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1713–1740, 1760, 1764, 1787 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: system północny, Rada Państwa, scentralizowana administracja, unifikacja państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Fryderyk II dążył do odbudowy państwa po wojnie siedmioletniej wyjaśnić, co oznacza sformułowane przez Fryderyka Wielkiego stwierdzenie, że „panujący jest pierwszym sługą państwa” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1768, 1785 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Nadworna Komisja Edukacyjna, Karta szlachty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działania Fryderyka II w dziedzinie szkolnictwa, sądownictwa, reformy monetarnej ocenić, czy rządy i reformy Fryderyka II oraz Józefa II były zgodne z ideą monarchii oświeconych zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Katarzyna II kontynuowała reformy i politykę Piotra I?” oraz uzasadnić swoje zdanie

		<p>części społeczeństwa rosyjskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania chłopów w 1773 r. w Rosji • wskazać na mapie obszary przyłączone do Rosji w czasach Piotra I i Katarzyny II 	Habsburgów przez Marię Teresę i Józefa II		
Powstanie Stanów Zjednoczonych (rozdz. 31)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1775–1783, 1776 • postaci: George’a Washingtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: amerykańska wojna o niepodległość (rewolucja amerykańska), Deklaracja niepodległości <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wojny kolonii z Wielką Brytanią • wymienić główne postanowienia Deklaracji niepodległości 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1787 • postaci: Benjamina Franklina, Thomasa Jeffersona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „bostońska herbatka” („bostońskie picie herbaty”), opłaty stemplowe, ojcowie założyciele, Kongres, Izba Reprezentantów, Senat, prezydent <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia Konstytucji Stanów Zjednoczonych i opisać kompetencje poszczególnych organów władzy • wskazać na mapie kolonie, które weszły w skład Stanów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1775, 1777 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Pierwszy Kongres Kontynentalny, Drugi Kongres Kontynentalny, ojcowie założyciele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w których zapisach Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki zostały odzwierciedlone główne idee epoki oświecenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1779, 1783 • postać: Jerzego III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pokój paryski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać udział Polaków w amerykańskiej wojnie o niepodległość • wymienić państwa, które przyłączyły się do konfliktu po stronie kolonii • wymienić postanowienia pokoju paryskiego • wskazać na mapie Boston, Filadelfię, Savannah, Trenton 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Williama Howe’a <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Kazimierz Pułaski zyskał większą sławę w Stanach Zjednoczonych niż w Polsce, oraz podać argumenty na poparcie swojego sądu • wyjaśnić, w jaki sposób Amerykanie cczą polskich bohaterów rewolucji amerykańskiej

		Zjednoczonych Ameryki			
Rewolucja francuska (rozdz. 32)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 VII 1789 • postacie: Ludwika XVI, Marii Antoniny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bastylia, Stany Generalne, Wersal, burżuazja, stan trzeci <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Ludwik XVI zwołał Stany Generalne • wyjaśnić, dlaczego zdobycie Bastylii jest uważane za początek rewolucji francuskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1789, 1791 • postacie: Emmanuela Josepha Sieyès, Marie Josepha de La Fayette’a <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, Gwardia Narodowa, Deklaracja praw człowieka i obywatela <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować społeczne, gospodarcze i polityczne przyczyny wybuchu rewolucji we Francji • wymienić główne założenia Deklaracji praw człowieka i obywatela • wskazać punkty Deklaracji praw człowieka i obywatela odwołujące się do głównych haseł oświecenia • wymienić symbole rewolucji francuskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1792, 1793, 1793–1794 • postacie: Maksymiliana Robespierre’a, Georges’a Dantona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia konstytucyjna, Zgromadzenie Prawodawcze, dyktatura, gilotyna, jakobini, Komitet Ocalenia Publicznego, Komitet Bezpieczeństwa Powszechnego, Trybunał Rewolucyjny, koalicja antyfrancuska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować główne założenia konstytucji francuskiej z 1791 r. • wyjaśnić, o co został oskarżony Ludwik XVI • wyjaśnić reakcję międzynarodową na sytuację we Francji • omówić symboliczne znaczenie, jakie miało 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1795, 1795–1799 • postacie: Paula Barrasa, Camille’a Desmoulinsa, Antoine’a Louisa Saint-Justa, Jeana-Paula Marata <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kordelierzy, feuillanci, żyrondyści, sankiuloci, powstanie (wojna) w Wandei, Istota Najwyższa, przewrót termidoriański, dyrektoriat, Rada Pięciuset, Rada Starszych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować najważniejsze stronnictwa polityczne okresu rewolucji francuskiej • wyjaśnić, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego • omówić skutki rewolucji francuskiej • wymienić przyczyny i przedstawić przebieg powstania (wojny) w Wandei 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Olympe de Gouges <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Deklaracja praw kobiety i obywatelki, dekret o podejrzanych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polega różnica między mitem rewolucyjnym Bastylii a prawdą historyczną • wyjaśnić stwierdzenie Dantona, że „rewolucja, jak Saturn, pożera własne dzieci” • wyjaśnić znaczenie rewolucji francuskiej w dziejach Europy

			dla rewolucjonistów ścięcie Ludwika XVI		
Rokoko i klasycyzm (rozdz. 33)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas występowania klasycyzmu w sztuce (połowa XVIII w. – lata 30. XIX w.) • miejsca, gdzie dokonano odkryć archeologicznych we Włoszech na początku XVIII w. – Pompeje i Herkulanum <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rokoko, klasycyzm (neoklasycyzm) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym było rokoko • wymienić cechy sztuki klasycystycznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: markizy de Pompadour, Jacques’a-Louisa Davida, Ludwiga van Beethovena, Wolfganga Amadeusza Mozarta • centra sztuki klasycystycznej w Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kolekcjonerstwo, sztuka użytkowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie czynniki wpłynęły na pojawienie się nowego stylu w sztuce • wyjaśnić, dlaczego o okresie rozwoju klasycyzmu mówiono, że jest to okres „Europy francuskiej” • scharakteryzować architekturę klasycystyczną i podać jej przykłady 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Joshui Reynoldsa, François-Thomasa Germaina, Jeana-Antoine’a Houdona, Josepha Haydna • dzieła muzyki klasycystycznej • kanon sztuki klasycystycznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: malarstwo portretowe, malarstwo historyczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny odejścia twórców od baroku • wyjaśnić, w jaki sposób malarstwo klasycystyczne odwoływało się do wydarzeń historycznych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obiekty: pałac w Casercie, pałac Peterhof, Kapitol w Waszyngtonie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: planowanie przestrzenne, ebeniści <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego krytykowano rokoko • omówić rozwój sztuki użytkowej w XVIII w. • omówić wpływ mecenatu na rozwój klasycyzmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Johanna Joachima Winckelmana, Abbl-François Poissona de Vandières’a, Jacques’a Françoisa Blondela <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: muzyka homofoniczna, rondo, sonata <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób sztuka klasycystyczna odzwierciedlała idee oświeceniowe
Rzeczpospolita w XVIII w.					

<p>Rzeczpospolita w czasach saskich (rozdz. 34)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1733 • postacie: Augusta II Mocnego, Augusta III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: podwójna elekcja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze przejawy kryzysu wewnętrznego Rzeczpospolitej za rządów Sasów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700–1721, 1704, 1709, 1717 • postać: Stanisława Leszczyńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna północna, koterie, konfederacja sandomierska, sejm niemy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić okoliczności objęcia tronu przez Stanisława Leszczyńskiego • scharakteryzować sytuację polityczną w Rzeczpospolitej w czasie wielkiej wojny północnej • wymienić postanowienia sejmu niemego • podać przyczyny redukcji liczby wojska w Rzeczpospolitej uchwalonej na sejmie niemy 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1702, 1715, 1720 • postać: Michała Radziejowskiego • rezultat i konsekwencje bitwy pod Kliszowem <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja tarnogrodzka, konfederacja generalna, pogłówne, układ w Poczdamie • znaczenie bitwy pod Kliszowem dla działań w czasie wielkiej wojny północnej na terenie Rzeczpospolitej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować skutki społeczne i gospodarcze udziału Rzeczpospolitej w wielkiej wojnie północnej • wyjaśnić, jak odbywała się ingerencja obcych państw w wewnętrzne sprawy Rzeczpospolitej w czasach saskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1732, 1740 • postacie: Stanisława Konarskiego, Stanisława Ledóchowskiego, Michała Fryderyka Czartoryskiego, Jana Klemensa Branickiego, Karola Stanisława Radziwiłła <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hiberna, wojna o sukcesję polską, Familia, republikanci, pijarzy, Collegium Nobilium <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować programy stronnictw politycznych, które działały w okresie panowania Augusta III • wyjaśnić, na czym polegała reforma szkolnictwa opracowana przez Stanisława Konarskiego • wyjaśnić, z czego wynikały niepowodzenia Augusta III w polityce zagranicznej i wewnętrznej Rzeczpospolitej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1743, 1761–1763 • postacie: Stefana Garczyńskiego, Mateusza Białłozora, Henryka Brühla • główne tezy zawarte w traktatach politycznych <i>Głos wolny wolność ubezpieczający</i>, <i>O skutecznym rad sposobie</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dobra stołowe, Kamera <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że August III był jednym z najgorszych władców Rzeczpospolite, oraz uzasadnić swoje zdanie • scharakteryzować projekty reform Rzeczpospolitej w połowie XVIII w. • ocenić działalność polityczną Stanisława Leszczyńskiego w okresie wojny północnej
---	---	---	--	---	---

<p>I rozbiór Rzeczypospolitej (rozd. 35)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1772 • postacie: Stanisława Augusta Poniatowskiego, Tadeusza Rejtana, Katarzyny II Wielkiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sejm konwokacyjny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wyboru Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla • wymienić uczestników I rozbioru Rzeczypospolitej • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w wyniku I rozbioru 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1767, 1768–1772 • postacie: Nikołaja Repnina, Michała Krasińskiego, Józefa Pułaskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dysydenci, konfederacje dysydenckie, prawa kardynalne, konfederacja barska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić prawa kardynalne • podać przyczyny zawązania konfederacji barskiej • przedstawić postulaty konfederatów barskich • wskazać na mapie obszary objęte walką zbrojną w czasie wojny domowej 1768–1772 • wyjaśnić rolę Rosji w elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773–1775 • postać: Adama Ponińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rada Nieustająca, sejm rozbiorowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia sejmu rozbiorowego • scharakteryzować postawę posłów podczas obrad sejmu rozbiorowego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Michała Hieronima Radziwiłła, Ottona Magnusa von Stackelberga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: departament <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy prawa kardynalne wzmacniały czy osłabiały państwo, oraz uzasadnić swoje zdanie • wyjaśnić wizję artystyczną sejmu rozbiorowego stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Rejtan. Upadek Polski</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Kajetana Sołtyka, Józefa Andrzeja Załuskiego, Samuela Korsaka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: prawa antydysydenckie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować problem równouprawnienia dysydentów w Rzeczypospolitej • ocenić postawę Tadeusza Rejtana na sejmie rozbiorowym • wyjaśnić znaczenie konfederacji barskiej
<p>Kultura oświecenia w czasach stanisławowskich (rozd. 36)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1773 • postacie: Hugona Kołłątaja, Ignacego Krasickiego, Adama 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1770 • postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Franciszka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1775 • postacie: Grzegorza Piramowicza, Adama Naruszewicza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788–1793 • postacie: Bernarda Bellotta (Canaletta), Marcella 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1747 • postacie: Józefa Andrzeja i Andrzeja Stanisława Załuskich

	<p>Kazimierza Czartoryskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy stanisławowskie, Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej (KEN) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego król utworzył Szkołę Rycerską wyjaśnić, w jakim celu została powołana Komisja Edukacji Narodowej podać przykłady obiektów w Warszawie związanych z królem Stanisławem Augustem 	<p>Bohomolca, Ignacego Potockiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: obiady czwartkowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego obiady czwartkowe zwane były „obiadami rozumnymi” podać miejsca, w których odbywały się obiady czwartkowe omówić zadania, które stawiała Komisja Edukacji Narodowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Towarzystwo do Książ Elementarnych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić strukturę instytucji oświatowych, których pracą miała nadzorować Komisja Edukacji Narodowej wyjaśnić, w jakim celu powstało Towarzystwo do Książ Elementarnych wskazać przeszkody, które utrudniały pracę Komisji Edukacji Narodowej wskazać różnicę między obiadami czwartkowymi i spotkaniami w salonach literackich Europy Zachodniej 	<p>Bacciarellego, Dominika Merliniego, Jana Chrystiana Kamsetzera, Andrégo Le Bruna</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: styl stanisławowski, Łazienki Królewskie, wedyuty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić dzieła Bernarda Bellotta oraz Marcella Bacciarellego powstałe w Polsce przedstawić rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w ożywieniu kultury XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej wskazać elementy stylu stanisławowskiego na przykładzie pałacu Na Wyspie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Biblioteka Załuskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić wkład Stanisława Augusta w rozwój kultury polskiej w czasach stanisławowskich przedstawić dorobek kulturalny Rzeczypospolitej za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego wyjaśnić, w jaki sposób historycy mogą wykorzystać malarstwo Bernarda Bellotta do badań nad historią Warszawy
<p>Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja (rozd. 37)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1791, 1793 postacie: Hugona Kołłątaja, Stanisława Staszica <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Konstytucja 3 maja, Sejm Wielki (Sejm 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1788–1792, 1789 postacie: Stanisława Małachowskiego, Jana Dekerta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: reforma skarbowo-wojskowa, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1792 postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Ignacego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Michała Poniatowskiego, Jacka Małachowskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: aklamacja, dziarski, Order Virtuti Militari 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Stanisława Bielińskiego, Jakoba Johanna Sieversa, Ludwiga Heinricha Buchholtza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić podobieństwa

	<p>Czteroletni), kadencja sejm</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia Konstytucji 3 maja wyjaśnić, jak doszło do II rozbioru Rzeczypospolitej wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w II rozbiorze wyjaśnić, dlaczego Austria nie uczestniczyła w II rozbiorze Rzeczypospolitej 	<p>sejm skonfederowany, unifikacja, Straż Praw, jurysdykcja, czarna procesja, ustawa o miastach królewskich, ustawa rządowa, gołota (nieposesjonaci), instrukcje poselskie, ustawa o reformie sejmików</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego część szlachty była przeciwna reformom dotyczącym miast i mieszczaństwa wyjaśnić cel zorganizowania czarnej procesji scharakteryzować reformy Sejmu Wielkiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: stronnictwo patriotyczne (republikańskie), stronnictwo hetmańskie, stronnictwo królewskie (dworskie), ofiara dziesiątego grosza, konfederacja targowicka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić sytuację międzynarodową w przededniu Sejmu Wielkiego wyjaśnić trudności, jakie napotymano przy realizacji reformy skarbowo-wojskowej scharakteryzować programy i działalność stronnictw na Sejmie Wielkim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego przeciwnicy Konstytucji 3 maja uważali, że była ona zamachem stanu omówić przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja wyjaśnić, dlaczego król Stanisław August przystąpił do konfederacji targowickiej wskazać na mapie Zieleńce i Dubienkę ocenić postawę szlachty w trakcie sejmów rozbiorowych w 1793 r. 	<p>i różnice między Konstytucją 3 maja a konstytucją amerykańską z 1787 r. i francuską z 1791 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wizję artystyczną stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Konstytucja 3 maja 1791 r.</i> ocenić, czy postanowienia Konstytucji 3 maja były zgodne z ideami oświecenia
<p>Insurekcja kościuszkowska i III rozbiór Rzeczypospolitej (rozd. 38)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1794, 1795 postacie: Tadeusza Kościuszki, Wojciecha Bartosa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: insurekcja, naczelnik siły zbrojnej narodowej, kosynierzy <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Uniwersał połaniecki, klub jakobinów <p>potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postanowienia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Antoniego Madalińskiego, Aleksandra Suworowa, Ignacego Zakrzewskiego, Józefa Zabieli, Józefa Ankwicza, Józefa Kazimierza Kossakowskiego <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Ignacego Działyńskiego, Jędrzeja Kapostasa, Józefa Wybickiego, Józefa Pawlikowskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Prusy przystąpiły do tłumienia insurekcji scharakteryzować przyczyny klęski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1797, 1798 postacie: Osipa Igelströma, Aleksandra Tormasowa, Iwana Fersena, Tomasza Wawrzeckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konwencja petersburska

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego • omówić przebieg bitwy pod Raławicami • podać przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego • wskazać na mapie ziemie, które utraciła Rzeczpospolita w III rozbiorze 	<p>Uniwersału połanieckiego i wyjaśnić, w jaki sposób zmieniał on sytuację chłopów</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg wydarzeń w Warszawie i Wilnie w czasie insurekcji kościuszkowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rada Zastępcza Tymczasowa, Sąd Najwyższy Kryminalny, rzeź Pragi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować nastroje polityczne wśród mieszkańców stolicy i podejmowane przez nich działania • omówić przebieg wydarzeń w czasie powstania kościuszkowskiego z uwzględnieniem najważniejszych bitew • wskazać na mapie Raławice, Szczekociny, Połaniec, Maciejowice, Radoszyce, Grodno 	<p>powstania kościuszkowskiego, uwzględniając ich aspekt polityczny, społeczny i militarny</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić straty terytorialne i ludnościowe, jakie poniosła Rzeczpospolita na rzecz Rosji, Austrii i Prus w wyniku III rozbioru 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia konwencji petersburskiej • ocenić panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego • ocenić postawę i dokonania Tadeusza Kościuszki w walce o niepodległość Rzeczpospolitej i Stanów Zjednoczonych
<p>Dlaczego Rzeczpospolita upadła? (rozd. 39)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas zainicjowania przez historyków dyskusji o przyczynach upadku Rzeczpospolitej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: krakowska szkoła historyczna, warszawska szkoła historyczna <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas powstania krakowskiej i warszawskiej szkoły historycznej • postacie: Waleriana Kalinki, Józefa Szujskiego, Michała Bobrzyńskiego, Władysława Smoleńskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na jakie obszary historii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas powstania nowej krakowskiej szkoły historycznej • postacie: Stanisława Smolki, Adolfa Pawińskiego, Tadeusza Korzonia, Wacława Tokarza, Wacława Sobieskiego, Stanisława Kutrzeby <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczpospolitej • zająć stanowisko w dyskusji: „Dlaczego doszło do upadku Rzeczpospolitej?” oraz uzasadnić swoje zdanie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, które argumenty uważa za bardziej przekonujące – historyków szkoły krakowskiej czy szkoły warszawskiej – oraz uzasadnić swoje zdanie

	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić najważniejszą różnicę w poglądach historyków szkoły krakowskiej i szkoły warszawskiej na temat upadku Rzeczypospolitej 	<p>zwrócili uwagę historycy szkoły warszawskiej, odrzucając tezy stawiane przez szkołę krakowską</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić czynniki, które doprowadziły do upadku Rzeczypospolitej opisane przez Michała Bobrzyński w jego syntezie historii Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: nowa krakowska szkoła historyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić poglądy na temat upadku Rzeczypospolitej prezentowane przez nową krakowską szkołę historyczną 		
Epoka napoleońska					
System napoleoński w Europie (rozd. 40)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1799, 1804, 1807 • postacie: Napoleona Bonaparte, Józefiny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierwszy konsul, referendum, cesarz Francuzów, Kodeks Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wprowadzenia konsulatu we Francji • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do koronacji cesarskiej Napoleona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1805, 1806 • postacie: Horatia Nelsona, Aleksandra I, Franciszka II, Fryderyka Wilhelma III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zamach 18 brumaire'a, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński, protektorat, trzecia koalicja antyfrancuska, czwarta koalicja antyfrancuska, blokada kontynentalna 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1796–1797, 1798, 1800, 1801 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierwsza koalicja antyfrancuska, druga koalicja antyfrancuska, bitwa pod piramidami, Bank Francji, „szlachta zasług”, konkordat <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia pokoju w Campo Formio • wyjaśnić cel wyprawy wojsk francuskich do Egiptu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1808 • postać: Jana Kozietulskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: system napoleoński, szwoleżerowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu walk w Hiszpanii i Portugalii • wyjaśnić znaczenie szarży polskich szwoleżerów w wąwozie Somosierra dla kampanii Napoleona w Hiszpanii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację wewnętrzną i międzynarodową Francji w okresie dyktatoratu • rozstrzygnąć, czy Napoleona można nazwać grabarzem czy twórczym kontynuatorem rewolucji francuskiej, oraz uzasadnić swoje zdanie • wyjaśnić, dlaczego szarża szwoleżerów w wąwozie Somosierra stała się symbolem męstwa i honoru polskich żołnierzy

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić główne zasady z Kodeksu Napoleona wymienić postanowienia pokoju w Tylży 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie bitwy pod Trafalgarem dla dalszej walki Napoleona z Wielką Brytanią wyjaśnić cel blokady kontynentalnej wyjaśnić, od czego zależała skuteczność blokady kontynentalnej wyjaśnić skutki bitwy pod Austerlitz wyjaśnić, w jakim celu utworzono Związek Reński wymienić główne państwa należące do Związku Reńskiego wskazać na mapie Trafalgar, Austerlitz, Jenę, Auerstedt, Iławę Pruską, Frydland, Tylżę 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować politykę wewnętrzną Napoleona wymienić postanowienia konkordatu podpisanego przez Napoleona ze Stolicą Apostolską 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak funkcjonował system napoleoński w Europie wymienić państwa zależne od Francji oraz takie, na których tronach zasiadli członkowie rodziny Napoleona wskazać na mapie wążów Somosierra 	
Legiony Polskie we Włoszech (rozd. 41)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1797 postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego słowa <i>Pieśni Legionów Polskich</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>Pieśń Legionów Polskich</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1802 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dezercja, półbrygady, legie, bataliony, Republika Lombardzka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne postanowienia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1799 postać: Karola Kniaziewicza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Legia Naddunajska, Armia Renu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Legia Honorowa, korpus posiłkowy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić stosunek Napoleona do polskich jednostek wojskowych walczących u jego boku 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1794, 1795–1796, 1796–1797, 1806, 1808 postacie: Dionizego Mniewskiego, Franciszka Ksawerego Dmochowskiego, Józefa Gabriela Taszyckiego,

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do powstania Legionów Polskich we Włoszech • wyjaśnić znaczenie <i>Pieśni Legionów Polskich</i> dla budzenia ducha patriotycznego wielu pokoleń Polaków 	<p>porozumienia z Republiką Lombardzką w sprawie utworzenia Legionów Polskich</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozwiązania Legionów Polskich • wyjaśnić, dlaczego polscy legioniści zostali wysłani na Santo Domingo • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych z udziałem Legionów Polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację legionistów na Santo Domingo • wyjaśnić przyczyny wysokiej śmiertelności legionistów na Santo Domingo • wyjaśnić okoliczności powstania Legii Naddunajskiej • wskazać na mapie miejsca walk Legii Naddunajskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić polskie, włoskie i francuskie elementy umundurowania żołnierzy Legionów Polskich we Włoszech 	<p>Waleriana Dzierżyńskiego</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Agencja, Deputacja Polska, Zgromadzenie Centralne (Centralizacja Lwowska), Legia Polsko-Włoska, Legia Nadwiślańska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację polskich środowisk niepodległościowych po III rozbiorze • scharakteryzować działania podejmowane przez organizacje emigracyjne powstałe we Francji po upadku Rzeczypospolitej
<p>Księstwo Warszawskie (rozd. 42)</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815 • postaci: Józefa Poniatowskiego, Fryderyka Augusta I <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sprawa polska, Księstwo Warszawskie, Wolne Miasto 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1806–1807, 1809, 1812 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna austriacko-francuska, pokój w Schönbrunn, Nowa Galicja, Wielka Armia, Komisja Rządząca, Rada Stanu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1813 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na jakich aktach prawnych była wzorowana konstytucja Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Towarzystwo Gospodarczo-Rolnicze, kontrybucja, Rada Najwyższa Tymczasowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą Księstwa Warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Józefa Sułkowskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnić tezę, że sprawa polska była jedynie kartą przetargową w prowadzonej przez Napoleona grze politycznej

	<p>Gdańsk, kongres wiedeński</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne postanowienia pokoju w Tylży dotyczące ziem polskich wskazać na mapie terytorium Księstwa Warszawskiego w 1807 i 1809 r. wyjaśnić przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego wskazać na mapie ziem przyłączone do Księstwa Warszawskiego w 1809 r. scharakteryzować udział żołnierzy polskich w kampanii napoleońskiej 1812 r. 	<ul style="list-style-type: none"> omówić udział żołnierzy polskich pod dowództwem księcia Józefa Poniatowskiego w bitwie pod Lipskiem rozstrzygnąć, czy Polacy byli najwierniejszymi sojusznikami Napoleona, i uzasadnić swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co znaczyło powiedzenie, że w Księstwie Warszawskim „chłopom zdjęto kajdany z nóg wraz z butami” 	<ul style="list-style-type: none"> rozstrzygnąć, czy słusznie Księstwo Warszawskie jest nazywane „małym państwem wielkich nadziei” ocenić stosunek Napoleona do sprawy polskiej
Upadek Napoleona (rozd. 43)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1812, 1815 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, bitwa pod Waterloo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do klęski wyprawy Napoleona na Moskwę wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do upadku Napoleona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1814 postać: Ludwika XVIII <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Mały Kapral, szósta koalicja antyfrancuska, bitwa narodów, pokój zawarty w Paryżu w 1814 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na klęskę Napoleona w Rosji miały warunki pogodowe wyjaśnić, dlaczego zdobycie Moskwy przez Napoleona nie przyniosło sukcesu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1 III 1815 – 18 VI 1815 postacie: Arthura Wellesleya (lorda Wellingtona), Gebharda Blüchera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Karta konstytucyjna, sto dni Napoleona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie nastroje w społeczeństwie francuskim wywołał powrót z emigracji Ludwika XVIII, starej arystokracji i duchowieństwa katolickiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1821 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić znaczenie bitwy pod Waterloo w dziejach Francji i Europy wyjaśnić, w jakich okolicznościach zmarł Napoleon Bonaparte wymienić pozytywne skutki epoki napoleońskiej dla Francji i Europy wskazać na mapie Wyspę Świętej Heleny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić Napoleona I i przedstawić jego znaczenie w dziejach Francji i Europy

		<p>całej wyprawie do Rosji</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować skutki wyprawy Napoleona do Rosji • wskazać na mapie miejsca walk Wielkiej Armii w 1812 r. i trasę jej odwrotu • scharakteryzować zmiany w sytuacji międzynarodowej w 1813 r. • omówić postanowienia pokoju zawartego w Paryżu w 1814 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powrotu Napoleona do Paryża • omówić przyczyny klęski armii francuskiej pod Waterloo • wskazać na mapie wyspę Elbę, trasę powrotu Napoleona do Paryża, Waterloo 		
--	--	---	---	--	--